

Mandat for evaluering av den frie prosjektstøtten (FRIPRO)

1. Innledning

Forskningsrådet har, i samråd med KD, besluttet å sette i gang en evaluering av finansieringsordningen kalt fri prosjektstøtte (FRIPRO). Den frie prosjektstøtten har en lang historie i forskningsrådene og Forskningsrådet, og har som virkemiddel gjennomgått en gradvis endring over mange år. Hensikten med evalueringen er å få et mer systematisk grunnlag for Forskningsrådets videre utvikling av FRIPRO som et kvalitetsfremmende virkemiddel for grunnleggende forskning. Evalueringen vil på denne bakgrunn konsentrere seg om hvordan virkemidlet har fungert de senere år, dvs fra 2005 og fram til i dag.

2. Formålet med Fri prosjektstøtte

Fri prosjektstøtte er et av Forskningsrådets sentrale virkemidler for å fremme grunnleggende forskning. Siktemålet med FRIPRO er å få fram forskning av høy vitenskapelig kvalitet, gjennom åpne, ikke-tematiske utlysninger på en nasjonal konkurransearena. FRIPRO skal bidra til rekruttering, til grunnleggende teori- og metodeutvikling og til vitenskapelig fornyelse av fagene.

3. Overordnet mål for evalueringen

Evalueringen skal

- gi en vurdering av i hvilken grad og på hvilken måte den frie prosjektstøtten oppfyller formålet med virkemidlet
- gi en vurdering av betydningen den frie prosjektstøtten har for forskningsinstitusjonene
- gi anbefalinger som kan gi Forskningsrådet grunnlag for å videreutvikle virkemidlet

4. Sentrale problemstillinger for evalueringen

Forskningmessig kvalitet

- Kommer det forskning av høy kvalitet ut av FRIPRO-finansieringen? Gi en vurdering av kvalitet og omfang.
- I hvilken grad bidrar FRIPRO-finansieringen til fagutvikling og kompetansebygging i forskningsmiljøene?
- Hvordan fungerer FRIPRO for de ulike fagområdene? Har FRIPRO samme funksjon/samme rolle for alle fagområder?
- I hvilken grad stimulerer FRIPRO til fagutvikling på tvers av etablerte fag og disipliner?

Strukturerende funksjon

- I hvilken grad fungerer FRIPRO som et strukturerende virkemiddel for forskningsmiljøene; bidrar det til dannelse av forskergrupper, i hvilken grad fungerer det som et virkemiddel for etablerte forskere/for yngre, uetablerte forskere?
- I hvilken grad brukes FRIPRO (som et element) i institusjonenes strategiske arbeid?
- I hvilken grad sammenfaller Forskningsrådets intensjon (formål) med FRIPRO med fagmiljøenes/institusjonenes forventninger til virkemidlet? Kan det observeres endringer i løpet av evalueringsperioden?
- Hvordan inngår FRIPRO i en arbeidsdeling mellom Forskningsrådet og UH-sektor? Kan det observeres en rollefordeling mellom NFR og UH-sektor mht finansiering av grunnleggende forskning og rekruttering (fri prosjektstøtte vs grunnbevilgning)?
- Hvilken rolle har FRIPRO overfor instituttsektoren? Gi en vurdering av denne rollen i lys av formålet med FRIPRO.

Rekruttering

- Hvilken betydning har FRIPRO hatt for rekruttering til forskning, og hvordan står dette i forhold til institusjonenes ansvar? I hvilken grad påvirker FRIPRO-prosjektene institusjonenes rekrutteringsplaner og -arbeid?
- Har den moderate kvoteringen av profesjonskandidater i medisin, odontologi og psykologi til personlige postdoktorstipend hatt effekt for rekrutteringen, hvordan oppfattes dette i de aktuelle forskningsmiljøene?

Andre føringer i utlysningene

- I evalueringsperioden har moderat kjønnskotering vært benyttet både for forskerprosjekter og personlige postdoktorstipend. Har FRIPRO bidratt til å styrke det underrepresenterte kjønns posisjon i forskningsmiljøene?
- I vurderingen av FRIPRO-prosjekter vektlegges internasjonalt forskningssamarbeid – i hvilken grad har dette forsterket den internasjonale orienteringen i fagmiljøene?

FRIPROS grenseflater mot annen forskningsfinansiering

- Evalueringen skal også belyse FRIPROS grenseflater til Forskningsrådets øvrige portefølje, inklusive senterdannelsene. Oppfatter fagmiljøene at det er et hensiktsmessig samspill mellom de ulike finansieringskildene i Forskningsrådet? Oppfattes FRIPRO å fylle en funksjon som ikke dekkes av andre virkemidler i Forskningsrådet?
- I hvilken grad har FRIPRO-finansiering åpnet opp for innhenting av annen ekstern finansiering?
- Hvordan vurderer fagmiljøene betydningen av FRIPRO opp mot finansieringsordningene i ERC?

Andre forhold

- Er det sider ved hvordan virkemidlet er organisert; utforming av utlysninger, bruk av søknadstyper, vurderingssystem, komitéstruktur, som understøtter/motarbeider formålet med dette virkemidlet?

5. Avgrensning av evalueringen

Evalueringsperiode

Evalueringsperioden skal være 2005-2010 (dvs utlysningene for 2006-11).

Søknadstyper

Fri prosjektstøtte består av to primære søknadstyper, forskerprosjekter og personlige postdoktorstipend, og disse søknadstypene skal stå sentralt i evalueringens analyser.

6. Metodikk

Forskningsrådet forutsetter at evaluator som hovedtilnærming benytter spørreundersøkelser, intervjuer (med bl.a. prosjektledere, dekaner og instituttledere (UH-sektor), instituttledere i instituttsektor, ansatte og tillitsvalgte i Forskningsrådet) og andre kvalitative metoder. Dette skal utfylles med analyser på grunnlag av Forskningsrådets interne statistikk, nasjonal statistikk for forskningsfinansiering, relevante registerdata, publiseringsoversikter etc.

Det skal gjøres en dybdeundersøkelse for alle avsluttede FRIPRO-prosjekter innvilget i et gitt år, i form av en spørreundersøkelse supplert med analyse av materiale fra Rådet, publiseringsanalyser og bibliometriske undersøkelser.

Det skal også gjøres en spørreundersøkelse til alle søkere som fikk avslag i et gitt år, for å innhente informasjon om hvordan det gikk med disse søkerne, og også innhente erfaringer med tverrfaglige søknader.

Evaluator bes også om å vurdere å legge inn noen åpne seminarer som del av kunnskapsinnhenting.

Evaluator bes i tilbudet om å presentere en mer detaljert utforming av prosjektet, med redegjørelse for metodevalg og bruk av delundersøkelser.

7. Organisering av evalueringen

Evalueringen skal utføres av en ekstern evaluator etter anbudsinnhenting.

Forskningsrådet vil, i samråd med evaluator, vurdere om det er aktuelt å oppnevne en referansegruppe for evalueringen.

8. Evalueringsrapporten

Sluttrapporten skal være kunnskapsbasert, og ha tydelige anbefalinger til Forskningsrådet om bruk og utvikling av virkemidlet Fri prosjektstøtte. Evaluator må kunne lese norsk, men rapporten skal skrives på engelsk.

9. Tilgjengelig underlagsmateriale

- Årlige samlerapporter for FRIPRO-søknadsbehandlingen for perioden 2005-10
- Premisser for utlysningene – årlig sak til Divisjonsstyret for vitenskap i perioden 2005-10
- Forskning i tall (Prosjekt-, bevilgnings- og søknadsstatistikk for Norges forskningsråd i 2009)
- DSV-sak om dimensjonering av Fri prosjektstøtte (DSV 6/10 og DSV 33/09)
- Finansiering av FoU i UH-sektoren. Forskningsrådets rolle (Sak HS 71/2010)
- Rapporterte resultater fra FRIPRO-prosjekter (framdrifts- og sluttrapporter), oversikter fra Rådets prosjektdatabase
- Annen tilgjengelig dokumentasjon av prosjektporteføljen for FRIPRO og andre relevante programmer/satsinger, hentet fra Forskningsrådets databaser